

Висновок. Вирішити проблеми церковно-релігійного життя України, які створюють істотні ризики для збереження державного суверенітету і підтримки соціально-політичної стабільності в країні може розробка та прийняття Закону України "Про засади державної політики у сфері державно-конфесійних відносин". Після Конституції України та разом із Законом України "Про свободу совісті та релігійні організації" цей нормативно-правовий акт регулюватиме сферу державно-конфесійних відносин в Україні. Його відсутність тягне за собою створення потенційної небезпеки порушення в Україні гарантованих Конституцією прав і свобод громадян, осіб без громадянства та іноземців, що на законних підставах перебувають в Україні.

Список використаних джерел

1. Арістова А. Міжконфесійні відносини у формах їх вияву / А. Арістова // Українське релігієзнавство. – 2009. – Спецвипуск 2. – С. 199 – 213, с. 199 – 200.
2. Глава УГКЦ за те, щоб всі три Православні Церкви об'єдналися, однак не впевнений, що цим повинна займатися держава [Електронний ресурс] // Інтернет сайт Релігійно-інформаційної служби України. – Режим доступу: <http://old.risu.org.ua/ukr/news/article;14703/> (08.03.2014). – Назва з екрана.
3. Доповідь Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо виконання Україною обов'язків та зобов'язань, у тому числі Резолюція ПАРЕ №1466 та Рекомендація ПАРЕ №1722 від 5 жовтня 2005 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/6782> (09.03.2014). – Назва з екрана.
4. Єленський В. Протистояння в українському православ'ї як конфлікт ідентичностей / В. Єленський // Людина і світ. – 2000. – № 6. – С. 2-10, с. 7.
5. Звіт про забезпеченість церков і релігійних організацій України культовими будівлями та приміщеннями, пристосованими під молитовні, http://risu.org.ua/php/uploads/files/articles/ArticleFiles_51768_Forma2_2013.pdf (дані Державного департаменту у справах національностей та релігій станом на 1 січня 2013 року) [Електронний ресурс] // Інтернет сайт Релігійно-інформаційної служби України. – Режим доступу: <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/ukr2013/51768/> (16.03.2014). – Назва з екрана.

6. Звіт про мережу церков і релігійних організацій в Україні станом на 01.01.2013 р. (дані Державного департаменту у справах національностей та релігій) [Електронний ресурс] // Інтернет-сайт Релігійно-інформаційної служби України. – Режим доступу: <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/ukr2013/51768/> (16.03.2014). – Назва з екрана.
7. Інтернет сайт Всеукраїнської Ради церков і релігійних організацій. – Режим доступу: <http://vrciro.org.ua/> (16.03.2014). – Назва з екрана.
8. Киридон А. М. Держава – Церква – Суспільство: інверсна трансформація в Україні: Монографія / А. М. Киридон. – Рівне: РІС КСУ, 2011. – 216 с., с. 211.
9. Кисельов О. Екуменічні тенденції у відносинах християнських спільнот / О. Кисельов // Українське релігієзнавство. – 2009. – № 50. – С. 62 – 71., с. 70.
10. Климов В. В. Толерантність і міжконфесійні відносини в Україні / В. В. Климов // Українське релігієзнавство. – 2010. – № 53. – С. 11 – 19, с. 16.
11. Климов В. Міжконфесійні відносини: стан і форми / В. Климов // Українське релігієзнавство. – 2008. – № 46. – С. 48 – 67.
12. Колодний А. М. Нинішній стан Православ'я України як вияв його історії / А. М. Колодний // Релігійна свобода. – К., 2003. – С. 80 – 84, с. 84.
13. Меморандум християнських конфесій України про несприйняття силових дій у міжконфесійних взаєминах // Національна безпека і оборона. – 2011. – № 1 – 2 (119 – 120). – С. 89.
14. Моніторинг релігійної свободи в Україні: особливий огляд на майнові питання (Звіт по проекту за 2005 рік) [Електронний ресурс] // Інтернет сайт Релігійно-інформаційної служби України. – Режим доступу: <http://www.old.risu.org.ua/freedom/analytics/report/05/> (16.03.2014). – Назва з екрана.
15. Онищук І. І. Замойський синод 1720 р. Історично-юридичний аналіз: монографія / І. І. Онищук. – Івано-Франківськ: Лабор. акад. досл. прав. регул. та юрид. техніки, 2014. – 274 с.
16. Церква і суспільство в Україні: проблеми взаємовідносин (Аналітична доповідь УЦЕПД) // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 10. – С. 29 – 40, с. 5.
17. Церква і суспільство в Україні: проблеми взаємовідносин (Аналітична доповідь УЦЕПД) // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 10. – С. 29-40, с. 39.
18. Церковно-релігійна ситуація і державно-конфесійні відносини в Україні: підсумки десятиліття, тенденції і проблеми (Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2011. – № 1 – 2 (119 – 120). – С. 2 – 78, с. 37 – 61.
19. Цыпин В. А. Церковное Право // Православие и современность. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icl.org.ua>.

Надійшла до редколегії 11.08.14

С. В. Онищук, канд. гос. наук, доц., соискатель НАГУ, Киев

ПРОБЛЕМЫ ЦЕРКОВНО-ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

В научной статье освещено роль государственно-церковных отношений в Украине. Раскрыто ряд неурегулированных нормативно-правовых вопросов в сфере государственно-церковных отношений, порождающих нетолерантные отношения между религиозными институтами. Предложены пути совершенствования государственной политики в сфере конфессиональных отношений.

Ключевые слова: церковь, свобода совести, государство, религия, государственно-церковные отношения.

S. Onischuk, candidate of state governance sciences, associate professor, PhD student National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv

THE PROBLEMS OF CHURCH-STATE RELATIONS IN UKRAINE AND WAYS OF THEIR SOLUTION

In the scientific paper the role of church-state relations in Ukraine. Revealed a number of unresolved legal issues in the sphere of church-state relations, generating intolerant relationship between religious institutions. Suggested ways of improvement of the state policy in the sphere of confessional relations.

Keywords: Church, freedom of conscience, the state, religion, church-state relations.

УДК 342.51/71

В.С. Пануша, здобувач КНУТШ, Київ

СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглядається взаємодія органів публічної влади з громадянським суспільством. Розкрито сучасний стан розвитку інститутів громадянського суспільства та напрями діяльності держави щодо сприяння розвитку взаємовідносин з суспільством. Особлива увага приділяється ролі органів публічної влади у сприянні розвитку громадянського суспільства.

Ключові слова: держава, державне управління, органи публічної влади, громадянське суспільство, групи інтересів, влада, місцеве самоврядування.

Постановка проблеми. Розбудова української держави передбачає втілення в життя демократичних принципів функціонування держави та громадянського

суспільства. Налагодження взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства, а також постійне ведення діалогу є досить високим показником демокра-

© Пануша В.С., 2014

тичних перетворень в державі. Світова практика підтверджує, що нормальні конструктивні діалогові взаємовідносини між державними органами влади та інститутами громадянського суспільства дають можливість якісно виконувати свої функції.

Залучення громадськості до прийняття державних рішень є актуальним питанням і до сучасних умов України як держави, що взяла за мету інтеграцію до європейського політичного, економічного та культурного простору та побудови демократії. Тому, відкритість публічних органів державної влади дозволяє ефективніше залучати інститути громадянського суспільства до процесу прийняття рішень, що дозволить якісніше оцінювати інтереси як окремого громадянина, так і суспільства загалом. Важливо, що у процесі налагодження таких взаємовідносин Україна зможе в майбутньому виплекати єдині національні інтереси, відповідно до яких будуватимуться і міжнародні відносини.

Звичайно, в Україні з боку держави є певні розроблені програми спрямовані на розбудову громадянського суспільства та створені певні мінімальні умови для останнього. Однак громадянське суспільство повинно постійно отримувати стимули для свого розвитку, а органи публічної влади допомагати йому в цьому. Водночас повинен бути і зворотній зв'язок та зацікавленість самого громадянського суспільства прагнути до захисту прав і свобод кожного громадянина, що значною мірою позначиться на розвитку держави і різних сфер суспільства загалом, і на ефективнішому розвитку державного управління зокрема.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження взаємодії держави та суспільства є предметом багатьох науковців у таких сферах, як політологія, соціологія, а також дослідженням безпосередньо об'єднань громадян та владних органів у державному управлінні. Серед таких науковців, котрі займалися тематикою співвідношення держави та громадянського суспільства: О. Бабінова, О. Крутий, Т. Бельська, О. Литвиненко, Н. Драгомирецька, О.Якубовський, В. Бакуменко, Р. Черногор, В. Костицький та ін.

Мета статті. Метою цієї статті є висвітлення природи і теоретичних засад взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства

Виклад основного матеріалу. Перегляд теоретичних аспектів взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства потребує звернутися до визначення цих понять.

Громадянське суспільство залишає досить багато дискусій щодо його походження та історії становлення. Навколо шляхів розвитку такого явища як громадянське суспільство в історичній спадщині, розробці ідей та концепцій часто точилися суперечки. Однак більшість ідей сходяться до того, що громадянське суспільство з'являється лише як результат процесу розвитку особи і становлення його як громадянина, що стає самостійним членом суспільства і наділений певними правами і свободами. Тому суспільство варто порівнювати з такими поняттями, як "права і свободи" особистості, "вільний громадянин", "приватна власність".

Світова історія показує, що ідеї громадянського суспільства, проблеми права та держави неодноразово підіймалися мислителями стародавності, середньовіччя та сучасності. Зміст цих ідей, звичайно ж, часто відрізнявся тлумаченнями одного мислителя від іншого, а вплив громад на прийняття управлінських рішень трактувався як своєрідна відповідь на свавілля людейправлячого класу. Кожна епоха формувала своє бачення на суспільство і те, яку роль суспільство може відігра-

вати на вплив прийняття рішень державою, а також його сутність і шляхи формування.

Перші спроби формування понять "громадянського суспільства", "громадянина" сягають ще часів античності. Однак у ці поняття вкладалося дещо інше значення, відмінне від сьогоденного. Під значенням "Громадянське суспільство" більш подібне до поняття "держави" чи "політичне суспільство". Класики філософської, політичної та соціологічної думки Стародавньої Греції Платон і Аристотель пов'язували громадянське суспільство з правами та обов'язками громадянина. Часи їх життя та творчості – це період, коли Греція перебувала в тяжкій соціально-економічній кризі, наслідками якої були різке розшарування з концентрацією багатства на одному соціальному полюсі і розоренням на іншому, розвитку найміцтва, зростанням кількості рабів і посиленням класового антагонізму. Тому мислителі описували громадянина скоріше як особу, що бере активну участь у політичному житті суспільства та входить до міської общини.

Подальший розвиток громадянського суспільства, що став підґрунтям до сучасної інтерпретації цього поняття виникає вже ближче до епохи Нового часу. Ідеї походження, розвитку громадянського суспільства висувалися в умовах виникнення теорій природного права та суспільного договору, а також в період перших революцій та легітимації волі народу. До таких мислителів відносять Ж. Бодена, Ф. Бекона, Г. Гроція, Т. Гоббса, Дж. Локка, Д. Юма, Б. Спінози, Ж. Ж. Руссо, Ш. Л. Монтеск'є, І. Канта та ін. Значний внесок у розвиток думки про громадянське суспільство зробив Гегель. Філософ вважав, що людина народжується вільною лише духовно, а саме громадянське суспільство, його розвиток настає пізніше, ніж розвиток держави, воно (громадянське суспільство) створене "лише в сучасному світі". За Гегелем, вступ людей у громадянське суспільство є обов'язковим, оскільки лише у ньому правове відношення володіє дійсністю.

Більш сучасні уявлення щодо поняття громадянського суспільства мали такі дослідники, як Е. Гелнер, Ю. Габермас, Дж. Кін, Е.Арато і Дж. Л. Коген, Дж. Маклін, Дж. Александер, С. Гінер.

Громадянське суспільство не має чіткого свого визначення. У це поняття кожен дослідник вкладає своє розуміння, виходячи з того політичного, економічного чи культурного середовища, в якому він перебуває або яке суспільство досліджує.

На сьогодні поняття громадянського суспільства використовується для позначення активного, політично та культурно свідомого суспільства, яке може акумулювати в собі різні погляди, прагнення громадянина та груп осіб, а найголовніше, вміння стояти на захисті прав і свобод кожного учасника такого суспільства та доносити свої інтереси до держави через інститути. "Громадянське суспільство – це асоціація вільних громадян, їх посередницьких груп та самодіяльних організацій; автономна, плюралістична, самоорганізована система зв'язків, відносин і взаємодій громадян та їх груп інтересів і прав людини, що виявляється у створенні відповідних інститутів та організацій, зустрічного впливу правової держави, яка забезпечує у громадянському суспільстві задоволення спільного інтересу і гарантує права громадян" [8, с. 52]. За Цвихом В.Ф., громадянське суспільство – окрема, самостійна сфера взаємодії громадян, які саме під час цієї взаємодії утворюють певні інститути та різні організації. Громадянське суспільство є складним явищем, в межах якого існують, зіштовхуються, розвиваються різні соціальні інститути.

А. Колодій виокремлює такі інститути громадянського суспільства:

- добровільні громадські організації і громадські рухи, а також політичні партії на перших стадіях свого формування, поки вони ще незадіяні в механізмах здійснення влади;
- незалежні засоби масової інформації, що обслуговують громадські потреби та інтереси, формулюють і оприлюднюють громадську думку; громадська думка як соціальний інститут;
- у певному аспекті – вибори та референдуми, коли вони служать засобом формування і виявлення громадської думки та захисту групових інтересів;
- залежні від громадськості елементи судової і правоохоронної системи (як-то суди присяжних, народні міліцейські загони тощо);
- на Заході є тенденція зараховувати до інститутів громадянського суспільства також розподільно-регулятивні інститути сучасної держави загального добробуту [5, с. 151]. Громадянське суспільство через свої інститути, що слугують посередниками в реалізації різноманітних релігійних, етнічних, професійних та інших інтересів, здійснює вплив і на державу через органи публічної влади.

У демократичному суспільстві публічна влада включає три владні підсистеми (законодавчу, виконавчу і судову), які мають відмінні державні органи та структури, що виконують ці функції. Між ними існує механізм взаємодії, пов'язаний з їх взаємними обмеженнями, що реалізуються шляхом "стримувань" та "противаг" [4].

Г. Атаманчук дає визначення принципу публічності як такого, що включає "широкий доступ громадян до участі в питаннях управління шляхом обрання відповідних органів та громадського контролю за їх функціонуванням, відкритості функціонування згаданих органів, а також судовий контроль за дотриманням в управлінських процесах закріплених конституційно інтересів суспільства, прав і свобод громадян" [2, с.275].

Суб'єктами публічної влади є органи публічної влади, що діють на трьох окремих рівнях: державному, регіональному та місцевому – і складають систему органів публічної влад. Термін "система" словник тлумачить як сукупність взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле та взаємодіють між собою і зовнішнім середовищем у процесі досягнення поставлених цілей, та ґрунтується на принципах самоорганізації, синергії та розвитку [8, с. 32].

Відповідно до положень Конституції України, ця система публічних органів влади поділяється на ланки:

І. Система органів державної влади:

1. Глава держави – Президент України.
2. Єдиний орган законодавчої влади (парламент) – Верховна Рада України.
3. Система державних органів виконавчої влади: а) Кабінет Міністрів України; б) міністерства, державні комітети, центральні органи зі спеціальним статусом – центральні органи виконавчої влади; в) місцеві державні адміністрації;

ІІІ. Система органів місцевого самоврядування:

Представницькі органи місцевого самоврядування: а) сільські, селищні, міські ради; б) районні й обласні ради; в) районні в містах ради;

2. Виконавчі органи місцевого самоврядування – виконавчі комітети, відділи, управління сільських, селищних, міських, районних у містах рад та інші створювані радами виконавчі органи.

3. Органи самоорганізації населення [8, с. 34].

Здійснення ефективного державного управління важко уявити без відповідних взаємовідносин органів публі-

чної влади з інститутами громадянського суспільства. Такий взаємозв'язок дає можливість чіткіше виокремлювати прагнення громадян та враховувати всі ризики прийняття тих чи інших рішень. Чим більше органи влади сприятимуть залученню громад, груп інтересів, організацій до процесу прийняття рішень, тим більше суспільство набуває ознак демократичності та створюватимуться умови для саморозвитку громадянського суспільства.

Для ефективності взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства повинні діяти певні принципи їх співробітництва. По-перше, це прозорість. Такий принцип допомагає органам публічної влади та інститутам громадянського суспільства бути відкритими до нових ідей, бути підконтрольними суспільству. По-друге, це принцип партнерства, що виникає внаслідок першого. Тут важливо зауважити, що для процесу прийняття рішень важливим моментом є врахування інтересів всіх сторін. Органи влади за таким принципом можуть залучати інститути громадянського суспільства для консультацій щодо вирішення деяких питань загального значення. По-третє, ініціативність. Під цим принципом слід розуміти, найперше, активність самого суспільства чи певних груп, громадян. Слід зазначити, що такий принцип повинен бути притаманний як одній, так і іншій стороні, адже без прагнення громади ініціювати розгляд будь-якого питання суспільного значення не може бути мови про розвиток справді демократичного високорозвиненого громадянського суспільства. Також і органи влади повинні ставати ініціаторами залучення широких верств населення для прийняття відповідних рішень. Тільки тоді можна буде досягнути ефективності їх взаємодії. Четвертий принцип полягає у незалежності інститутів громадянського суспільства. Діяльність різноманітних рухів, партій, громадських об'єднань не контролюється державою, за винятком дотримання вимог конституції та інших законів.

Сприяння саморозвитку громадянського суспільства з боку органів публічної влади (органів державної влади та органів місцевого самоврядування) передбачає:

- 1) створення системних, передусім правових та фінансових, умов діяльності організацій та структур громадського сектору;
- 2) реалізацію політики громадської консолідації для вирішення соціально значущих проблем, спрямованої на забезпечення добробуту громадян;
- 3) визначення і втілення принципів, на яких будується взаємодія органів публічної влади із структурами ділового і громадського секторів, створення інститутів взаємодії владного, ділового і громадського секторів;
- 4) удосконалення наявних і розробка нових форм соціального партнерства та форм співробітництва органів публічної влади із структурами ділового і громадського секторів;
- 5) вироблення ефективних механізмів підтримки діяльності недержавних організацій у реалізації ними соціально значущих програм [3].

Україна, проходячи трансформаційний шлях, потребує на державному рівні прийняття відповідних рішень щодо сприяння розвитку громадянського суспільства. Одним із таких кроків було затверджено Указом Президента України від 24 березня 2012 року № 212 "Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації". У ньому йдеться про створення сприятливих умов для подальшого розвитку в Україні громадянського суспільства, запровадження ефективного механізму взаємодії його інститутів з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах партнерства і взаємної відповідаль-

ності, забезпечення здійснення та захисту прав і свобод людини і громадянина [6]. Як бачимо, з боку держави в Україні приймаються різні правові акти для підтримки розвитку громадянського суспільства, але, крім цього, потрібні реальні відпрацьовані механізми взаємодії між суспільством та органами публічної влади, які напрацьовуються протягом тривалого часу.

Висновки. Для забезпечення ефективної співпраці органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства правових актів недостатньо. Велике значення у побудові взаємодії держави і суспільства займає і позиція кожного громадянина, його активність. Громадянське суспільство завжди перебуває у тісному взаємозв'язку з державою, а їхня взаємодія повинна сприяти прагненню обох сторін до побудови демократії, зміцненню інститутів громадянського суспільства, що виявляється, безперечно, у їхньому бажанні та єдиній меті – побудові партнерських відносин.

Список використаних джерел

1. Бельська Т. В. Моделі взаємовідносин органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства / Т. В. Бельська // Актуальні про-

блеми державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр". – 2010. – № 1 (37). – С. 140 – 147.

2. Державне управління : словн.-довід. / уклад. : В.Д. Бакуменко (кер.твор. кол.), Д.О. Безносенко, І.М. Варвар, В.М. Князев; за заг. ред. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

3. Дороговкази та план саморозвитку українського громадянського суспільства / План саморозвитку українського громадянського суспільства розглянуті та ухвалені на IV Всесвітньому Форумі українців 18-21 серпня 2006 р., Київ. – Режим доступу: <http://www.philanthropy.org.ua/filestorage/File/Dorogov.pdf>;

4. Мінаєва І. М. Складові поняття "публічна влада" / І. М. Мінаєва [Електронне видання] // Державне будівництво – 2008. – №1. – Режим доступу : www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/n_1_2008/

5. Основи демократії. Підручник для вузів. / За заг. ред. А.Ф. Колодій. – Львів: Астролябія, 2009. – 832 с.

6. Указ Президента України "Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації" № 212/2012 від 24 березня 2012// Урядовий кур'єр – 2012. – №65. – С. 4.

7. Цвих. В.Ф. Громадянське суспільство як явище і процес. Особливості бачення // Вісник Київ. ун-ту. Серія Філософія, Політологія. – 2002. – Вип. 42.

8. Ярмиш О.Н., Серьогін В.О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : навч. посіб. ; за заг.ред. Ю.М. Тодики. – Х. : Вид-во Нац.ун-ту внутр. справ, 2002. – 672 с.

Надійшла до редколегії 14.08.14

В.С. Папуша, соискатель
КНУТШ, Киев

СПЕЦИФИКА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОРГАНОВ ПУБЛИЧНОЙ ВЛАСТИ И ИНСТИТУТОВ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

В статье рассматривается взаимодействие органов публичной власти с гражданским обществом. Раскрыто современное состояние институтов гражданского общества и направления деятельности государства по содействию развитию взаимоотношений с обществом. Особое внимание уделяется роли органов публичной власти в содействии развитию гражданского общества.

Ключевые слова: государство, гражданское общество, государственное управление, органы публичной власти, группы интересов, власть, местное самоуправление.

V.S. Papusha, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE SPECIFICITY OF INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITIES AND CIVIL SOCIETY

The article is devoted to the interaction between public authorities and civil society. The modern development of civil society and the activities the state in order to promote the development of the relations with public society are discussed. Special attention is paid to the role of the public authorities in assistance to the development of Civil Society.

Key words: government, public administration, civil society, groups of interests, authority, public authorities, local government.

УДК 35.071.08(477)

А.М. Порайко, асп.
ІЗВРУ, Київ

ОСОБЛИВОСТІ БЮРОКРАТИЗМУ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

У статті здійснено теоретико-методологічний аналіз бюрократизму в системі державного управління. Наголошено на актуальності доктринального аналізу підходів, що сформувалися у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях щодо визначення його змісту та сутності. Визначено характерні риси та обґрунтовано негативний вплив бюрократизму на суспільні процеси. Названі проблеми та особливості формування системи державного управління в Україні. Проведено порівняльний аналіз бюрократизму в системі державного управління та в приватному секторі. Особливу увагу приділено особливостям субкультури бюрократизму та феномену "почуттів близькості" або "прихильності". Відзначено, що перспективу подальших досліджень складають питання запровадження демократичних засад державного управління з метою протидії бюрократизму; аналіз люстрації в контексті протидії бюрократизму на державній службі; взаємозв'язок бюрократизму і корупції.

Ключові слова: бюрократизм, державне управління, система, протидія, Україна.

Вітчизняна наука державного управління переживає черговий непростий етап свого становлення, який відбувається під визначальним впливом глобалізаційних і регіональних інтеграційних процесів. Поновлення процесу європейської інтеграції стало демократичною відповіддю на виклики глобалізації, наслідком налагодження співпраці суспільства і влади.

Актуальність доктринального аналізу підходів, що сформувалися у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях щодо визначення змісту й сутності бюрократизму, зумовлюється, по-перше, відсутністю усталеної традиції запровадження демократичних засад у системі держа-

вного управління України з метою протидії бюрократизму, недостатнім доктринальним опрацюванням змісту цих категорій для використання в державно-управлінській науці з урахуванням кращого світового досвіду.

По-друге, пізнання змісту поняття "бюрократизм" з позиції державно-управлінської науки, що зроблено у роботах вітчизняних дослідників, не може повною мірою розкрити його сутність, враховуючи початок нової віхи реформування державного управління, спрямованої на забезпечення демократичних соціальних змін у суспільстві.

По-третє, донедавна бюрократизм у державному управлінні досліджувався переважно на основі емпіричних